

FATİH Projesi Kapsamında Düzenlenen Hizmet-içi Eğitim Etkinliklerin Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine Katkıları: ISTE Öğretmen Standartlarına Göre Bir Değerlendirme

Hatice YILDIZ

Mustafa SARITEPECİ

Doç. Dr. Süleyman Sadi SEFEROĞLU

ISNITE'2013

International Symposium, New Issues on Teacher Education

May 9-11, 2013

Hacettepe University, Ankara-TURKEY

JTEE/ÖEED

- Teknolojik gelişmelerin çok hızlı yaşandığı ve
  - eğitime yansımalarının olduğu günümüzde
  - eğitimde teknoloji kullanımıyla ilgili olarak öğretmenlere **mesleki gelişimleri konusunda desteklerin sağlanması** bir ihtiyaçtan öte zorunluluk haline gelmiştir.
- Çünkü eğitimdeki değişimlerle öğretmenlerin gelişimleri birbirine bağımlı unsurlardır *(Fullan & Hargreaves, 1992)*.

- Milli Eğitim Bakanlığının eğitime teknoloji açılımı getiren FATİH Projesi'yle
  - teknolojinin eğitimde kullanımına katkı sağlamak hedeflenmektedir.
- Bu projenin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için
  - öğretmenlerin belli düzeyde teknoloji okuryazarı olmaları çok önemlidir.

➤ Bu noktadan hareketle

- hizmet-içi eğitimlerin öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkılarının incelenmesi için uluslararası standartlar temel alınabilir.

➤ Uluslararası standart olarak öğretmenlerin özellikle eğitim teknolojileri kullanımını ele alarak bu yönde performans göstergeleri belirlediği için

- ISTE (International Society for Technology in Education) tarafından hazırlanan uluslararası öğretmen standartlarından (NETS*T (National Educational Technology Standards for Teachers)) yararlanılmıştır.

ISTE (International Society for Technology in Education) ve Öğretmenler için Eğitimde Teknoloji Kullanımı Standartları

- ISTE,
  - Uluslar Arası Eğitim Teknolojileri Birliğidir (The International Society for Technology in Education-ISTE).
- Bu birlik (topluluk), eğitimde teknoloji kullanımı ile ilgili çalışmalar yapmaktadır.

- Buradan hareketle, bu çalışmada
  - öğretmenlerin teknoloji kullanım durumları ISTE standartlarına göre değerlendirilmesi yapılmıştır.
- ISTE'ye göre öğretmen standartları (NETS•T),
  - öğrenci öğrenmelerini kolaylaştırması ve yaratıcılığın teşvik edilmesini,
  - dijital çağ deneyimleri tasarlanması ve geliştirilip değerlendirilmesini,
  - dijital çağ çalışma ve öğrenme modeli oluşturulmasını,
  - dijital vatandaşlık sorumluluk modelinin teşvik edilmesini ve
  - liderlik ve mesleki gelişim etkinliklerine dâhil olunmasını içermektedir .

FATİH Hizmet İçi Eğitim Alan Öğretmenlerden Beklentiler

- Bu hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılan öğretmenlerden eğitim-öğretim faaliyetlerinde:
  - Proje ile sağlanan donanımı etkin bir biçimde kullanabilmesi,
  - Ders amaç ve hedeflerine uygun e-içerik bulup seçebilmesi
  - Dersin amaç ve hedeflerine uygun olarak ürün (materyal) hazırlayabilmesi ve
  - Herhangi bir yerden bulduğu ya da kendi hazırladığı e-içeriği kullanarak BT destekli ders tasarımı yapabilmesi/hazırlayabilmesi beklenmektedir (MEB, 2012a).

yarınımızı bugünden fethetmeye

Çalışmanın Amacı

➤ Bu çalışmada

- FATİH Projesi kapsamında eğitimde teknoloji kullanımının yaygınlaştırılmasında hizmet-içi eğitimlerin
- öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkılarının ISTE öğretmen standartlarına göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

➤ Arařtırmada

- **“FATİH Projesi’nde mevcut durum ve bu kapsamda düzenlenen hizmet-içi eğitim etkinliklerinin ISTE öğretmen standartları açısından incelendiğinde öğretmenlerin mesleki gelişimine katkıları nedir?”** sorusuna cevap aranmış ve alt problemler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:
  - FATİH Projesiyle birlikte öğretmenler açısından eğitim-öğretimde teknoloji kullanımında karşılaşılan sorunlar ve ihtiyaçlar nelerdir?
  - Öğretmenlere göre FATİH Projesi kapsamında düzenlenen hizmet-içi eğitimlerin amaçları nelerdir?

- FATİH Projesi kapsamında düzenlenen hizmet-içi eğitim etkinliklerinin ISTE Standartlarına göre değerlendirildiğinde mesleki gelişimlerine katkıları ne düzeydedir?
- ISTE Standartlarına göre değerlendirildiğinde FATİH Projesi kapsamında düzenlenen hizmet-içi eğitim etkinliklerinin mesleki gelişime katkıları “cinsiyet, hizmet süresi” değişkenlerine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Yöntemi

- Bu çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri bir arada kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

- Bu araştırma
  - çeşitli illerde
  - FATİH Projesi kapsamında verilen hizmet-içi eğitimleri alan
  - farklı branşlardaki toplam 40 öğretmen katılımıyla gerçekleştirilmiştir.
- Katılımcıların belirlenmesinde
  - FATİH Projesi kapsamında hizmet-içi eğitim almış olması,
  - projenin uygulandığı bir okulda görev yapması ve
  - gönüllülük esas alınmıştır.

Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

Değişkenler		f	%	Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	24	60,0	Öğrenim Durumu	Önlisans	0	0
	Erkek	16	40,0		Lisans	26	65,0
Yaş	20-25	4	10,0		Yüksek Lisans	14	35,0
	26-30	10	25,0		Doktora	0	0,0
	31-35	12	30,0	Edebiyat	4	10,0	
	36-40	5	12,5	Matematik	7	17,5	
	41-45	5	12,5	Felsefe Grubu	2	5,0	
	46-50	1	2,5	Yabancı Dil	4	10,0	
	50-üstü	3	7,5	Fen Bilimleri Grubu (Fizik, Kimya, Biyoloji)	6	15,0	
Hizmet Süresi	1-5 yıl	14	35,0	Branş	Sosyal Bilimler Grubu (Tarih, Coğrafya..)	4	10,0
	6-10 yıl	9	22,5		Meslek Dersleri Öğretmeni (Elektronik, Bilgisayar..)	5	12,5
	11-15 yıl	7	17,5		Genel Yetenek Grubu (Resim, Müzik, Beden Eğt. vb)	2	5,0
	16-20 yıl	6	15,0		PDR	1	2,5
	21-25 yıl	0	0,0		Bilişim Teknolojileri	4	10,0
	26-üstü	4	10,0				

Maddeler		Kesinlikle	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle
		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum
1. Video oluşturmak ve düzenlemek için bilgisayar kullanmak	f	11	10	7	6	6
	%	27,5	25	17,5	15	15
2. Çevrim-içi fotoğraf paylaşmak	f	2	7	9	4	18
	%	5	17,5	22,5	10	45
3. Ağ günlükleri yazmak	f	26	7	3	2	2
	%	65	17,5	7,5	5	5
4. Bir web sitesi kurmak veya güncellemek	f	29	1	4	3	3
	%	72,5	2,5	10	7,5	7,5
5. Podcast indirmek ve dinlemek	f	32	3	3	2	0
	%	80	7,5	7,5	5	0
6. RSS akışını kullanmak	f	28	5	5	2	0
	%	70	12,5	12,5	5	0
7. İnternette alış-veriş yapmak	f	3	8	4	7	18
	%	7,5	20	10	17,5	45
8. İnternet bankacılığını kullanmak ve faturaları çevrim-içi araçları kullanarak ödemek	f	2	2	9	6	21
	%	5	5	22,5	15	52,5
9. E-posta almak veya göndermek	f	1	3	10	10	16
	%	2,5	7,5	25	25	40
10. Sosyal paylaşım sitelerini kullanmak (Facebook, MySpace vb)	f	4	3	6	3	24
	%	10	7,5	15	7,5	60
11. Sohbet etmek için MSN, Skype, Yahoo Messenger vb. kullanmak	f	4	9	7	1	19
	%	10	22,5	17,5	2,5	47,5

Veri Toplama Araçları

➤ Bu çalışmada

- **“FATİH Projesi Kapsamında Düzenlenen Hizmet-içi Eğitim Etkinlikleri Hakkında Öğretmen Görüşleri Anketi”** isimli veri toplama aracı kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

- Öğretmenlere uygulama **çevrim-içi ortamda** yapılmıştır.

Verilerin Çözömlenmesi

- Elde edilen nitel veriler herhangi bir değişiklik yapılmadan araştırmacılar tarafından kodlanmıştır.
- Nicel veriler ise SPSS'e aktarılarak analiz edilmiřtir.

Bulgular

1- FATİH Projesiyle birlikte öğretmenler açısından eğitim-öğretimde teknoloji kullanımında karşılaşılan sorunlar ve ihtiyaçlar nelerdir?

Kategoriler	Toplam %
Sorun Kategorileri	
Eğitim ve Öğretim Materyalleri ve e-İçerik	15,0
Bilişim Teknolojileri Okuryazarlığı	11,7
Donanım/ Yazılım ve Teknik Sorunlar	35,0
Sınıf Yönetimi	18,3
Hizmet-içi Eğitimler	20,0

İhtiyaç Kategorileri	İhtiyaçlar...	f	%	top(%)
Teknik	Teknik destek.	5	11,4	15,9
	Teknik eleman sağlanmalı.	2	4,6	
E-içerik	E-içerik eksikliği	9	20,5	22,7
	Öğrenme stilleri ve zeka türlerine göre e-içerik	1	2,3	
Hizmet-içi Eğitimler	Hizmet-içi eğitimlerin süresinin ve kapsamının arttırılması gerekiyor.	8	18,2	25,0
	Hizmet-içi eğitim etkinlikleriyle öğretim yöntem ve teknikleri konusunda eğitim verilmesi gerekli	3	6,8	
Bilişim Teknolojileri Okuryazarlığı	Öğretmen ve öğrencilerin özellikle teknoloji kullanıcıya ilgili bilinç düzeyini arttırmalı.	4	9,1	36,4
	Öğretmenlerin teknoloji entegrasyonu konusunda eksiklerinin olduğu inancındayım.	1	2,3	
	Öğrencilerin de bilgilendirilmesi gerekiyor.	5	11,4	
	Teknolojilerin kullanımı konusunda bilgi açısından çok eksik var.	6	13,6	

Öğretmen Görüşleri-1

- *Sınıflarda neredeyse bir yıldır akıllı tahtalar olmasına rağmen yeni kullanmaya başladık. İnternet bağlantısı olmaması sebebiyle şuan etkili kullanamıyoruz [Ö1].*
- *İnternet bağlantısı olmadığı için hazırlamada ve sunmada yetersiz kalıyor [Ö14].*
- *Geniş bir öğretmen kitlesine çalاکalem eğitim verilip geçildi ama birçok arkadaşımızda benim gibi çok daha geniş bir eğitime ihtiyaç duyuyor [Ö3].*

Öğretmen Görüşleri-2

- *Akıllı tahta ile beyaz tahta kullanımının içerik yetersizliği nedeniyle aynı anlama gelmesi [Ö6].*
- *Akıllı tahta içerisinde yer alan ders materyalleri yetersiz. Dersimle ilgili var olan kaynaklar yeterli değil. Ayrıca konularla uyumlu değiller [Ö10].*
- *Eflatun derki hayatta önemli olan en çok şeye sahip olmak değildir. Hayatta önemli olan en az şeye ihtiyaç duymaktır. Bu eğitim sistemimizi özetleyen bir söz. Sınıfları veya okulları donanım çöplüğüne çevirmek de çare olmayabilir. Önemli olan ihtiyaca cevap veren uygulamayı yapmaktır. Yani okulların ihtiyaç listesini minimum seviyeye indirmek önemlidir [Ö13].*

3- Öğretmenlere göre FATİH Projesi kapsamında düzenlenen hizmet-içi eğitimlerin öğretmenlerin teknoloji kullanım becerilerine katkıları nelerdir?

➤ Elde edilen verilere göre;

- “Eğitimde FATİH Projesi donanımlarıyla ilgili yeni mesleki bilgi ve beceriler kazandırdı.”,
- “ İnternet tarayıcılarını kullanım becerimi arttırdı.” ve
- “İnternet uygulamalarını tanımamı ve etkin olarak kullanmamı sağladı.”
- “Elektronik posta işlemlerini yapmama destek oldu” amacına ise hizmet-içi eğitimlerde ulaşamadığı söylenebilir.

- Verilerden hareketle teknoloji kullanımıyla ilgili katkılara bakıldığında,
  - düzenlenen hizmet-içi eğitimlerin öğretmenlerin teknoloji kullanım durumlarına önemli bir katkısının olmadığı söylenebilir.
- Bunun nedeni birinci alt problemlerdeki öğretmen görüşlerinden yola çıkılarak
  - eğitimlerin sürekli olmaması,
  - **kapsamının dar olması,**
  - içeriğin kalabalık gruplarla ve
  - gelişigüzel verilmesi olabilir.

4- FATİH Projesi kapsamında düzenlenen hizmet-içi eğitim etkinliklerinin ISTE Standartlarına göre değerlendirildiğinde mesleki gelişimlerine katkıları ne düzeydedir?

Hizmet-içi etkinliklerinin etkililiğini değerlendirilmesi	X	Ss
Öğrenci Öğrenmelerini Kolaylaştırması ve Yaratıcılığın Teşvik Edilmesi	2,13	1,16
Dijital Çağ Deneyimleri Tasarlanması ve Geliştirilip Değerlendirilmesi	2,16	1,19
Dijital Çağ Çalışma ve Öğrenme Modeli Oluşturulması	2,13	1,17
Dijital Vatandaşlık Sorumluluk Modelinin Teşvik Edilmesi	2,08	1,24
Liderlik ve Mesleki Gelişim Etkinliklerine Dahil Olunması	1,94	1,04

- Verilere göre,
  - FATİH Projesi kapsamında düzenlenen hizmet-içi eğitim etkinliklerinin ISTE standartlarına göre değerlendirildiğinde değerler 2,16 ve 1,94 arasında değişmektedir.
  - Bu durum ISTE'ye göre verilen değerlendirme ölçütlerine öğretmenlerin **“Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum”** şeklinde görüş bildirdikleri anlamına gelmektedir.
  - **“Liderlik ve Mesleki Gelişim Etkinliklerine Dahil Olunması”** standartının en düşük değer alması öğretmenlerin bu yönde hiçbir hizmet-içi eğitime katılmamalarının sonucu olabilir.

- **“Dijital Çağ Deneyimleri Tasarlanması ve Geliştirilip Değerlendirilmesi”** standardının
  - diğerlerinden daha yüksek puan alması ise hizmet içi eğitim etkinliklerinin amaçlarında da yer alan
- **“bilgi, beceri ve tutumları geliştirmek ve içeriğin bağlamı içinde en üst düzeyde öğrenilmesini sağlamak için mevcut araçları ve kaynakları kullanarak otantik öğrenme ve değerlendirme süreçleri tasarımıyabilir, geliştirebilir ve değerlendirebilirler” ölçütüne bağlanabilir.**

4- ISTE Standartlarına göre değerlendirildiğinde FATİH Projesi kapsamında düzenlenen hizmet-içi eğitim etkinliklerinin mesleki gelişime katkıları “cinsiyet, hizmet süresi” değişkenlerine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Hizmet-içi etkinliklerinin etkililiğini değerlendirilmesi	Cinsiyet	f	Sıra Ort.	df	X ²	p
Öğrenci Öğrenmelerini Kolaylaştırması ve Yaratıcılığın Teşvik Edilmesi	Kadın	24	19,48	1	,469	,49
	Erkek	16	22,03			
Dijital Çağ Deneyimleri Tasarlanması ve Geliştirilip Değerlendirilmesi	Kadın	24	19,33	1	,622	,43
	Erkek	16	22,25			
Dijital Çağ Çalışma ve Öğrenme Modeli Oluşturulması	Kadın	24	19,25	1	,709	,40
	Erkek	16	22,38			
Dijital Vatandaşlık Sorumluluk Modelinin Teşvik Edilmesi	Kadın	24	19,56	1	,404	,53
	Erkek	16	21,91			
Liderlik ve Mesleki Gelişim Etkinliklerine Dahil Olunması	Kadın	24	19,46	1	,499	,50
	Erkek	16	22,06			

Hizmet-içi etkinliklerinin etkililiğini değerlendirilmesi	Hizmet Süresi	f	Sıra Ort.	df	X ²	p
Öğrenci Öğrenmelerini Kolaylaştırması ve Yaratıcılığın Teşvik Edilmesi	1-5 yıl	14	21,11	4	1,422	,84
	6-10 yıl	9	18,94			
	11-15 yıl	7	24,29			
	16-20 yıl	6	19,50			
	26-üstü	4	16,75			
Dijital Çağ Deneyimleri Tasarlanması ve Geliştirilip Değerlendirilmesi	1-5 yıl	14	20,75	4	2,071	,72
	6-10 yıl	9	19,44			
	11-15 yıl	7	24,79			
	16-20 yıl	6	20,33			
	26-üstü	4	14,75			
Dijital Çağ Çalışma ve Öğrenme Modeli Oluşturulması	1-5 yıl	14	21,21	4	3,538	,47
	6-10 yıl	9	17,11			
	11-15 yıl	7	25,00			
	16-20 yıl	6	23,08			
	26-üstü	4	13,88			
Dijital Vatandaşlık Sorumluluk Modelinin Teşvik Edilmesi	1-5 yıl	14	22,18	4	2,306	,68
	6-10 yıl	9	16,89			
	11-15 yıl	7	22,71			
	16-20 yıl	6	22,50			
	26-üstü	4	15,88			
Liderlik ve Mesleki Gelişim Etkinliklerine Dahil Olunması	1-5 yıl	14	21,93	4	2,540	,64
	6-10 yıl	9	16,72			
	11-15 yıl	7	23,14			
	16-20 yıl	6	22,92			
	26-üstü	4	15,75			

Tartışma ve Sonuç

- Eğitim-öğretimde FATİH Projesi kapsamında teknoloji kullanımında **en sık karşılaşılan sorun**
  - **donanım/ yazılım sorunları ve teknik sorunlardır.**
- Teknik destek konusunda Kleinman (2000),
  - öğretmen ve öğrencilerin bilgisayar/etkileşimli tahta vb. bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili çözemeyeceği bir sorun oluşursa,
  - genellikle bu sorunun çözülmesi uzun zaman aldığını ya da oluşturulan çözümler yetersiz olduğunu iddia etmektedir.
- Bu da BİT'e karşı bir ön yargı oluşturabilir.

- Öğretmenlerin mesajlarında **en sık tekrar edilen sorun**
  - **İnternet bağlantısının olmamasıdır.**
- Ön pilot uygulama sonrasında uygulama kapsamında
  - 2012 yılında bazı okullara etkileşimli tahta düzeneklerinin kurulmasının üzerinden **bir yıla yakın bir süre geçmesine rağmen etkileşimli tahtaların internet bağlantısı sağlanamamıştır.**
- Bu durum nedeniyle öğretmenler derslerinde
  - MEB'in etkileşimli tahtalara yüklenmesini sağladığı ve
  - öğretmenlerin kendi çabaları ile edindikleri e-içeriklerle kullandıkları söylenebilir.

- Ancak “**var olan e-içeriklerin müfredata uyumsuz veya niteliksiz olması**”
  - etkileşimli tahtaların etkin kullanımını olumsuz yönde etkilemiştir.
- Program hedefleriyle
  - **uyumlu,**
  - **kaliteli** e-içerik eksiliği de öğretmenlere göre dikkate alınması gereken bir başka sorundur.

- E-içerikle ilgili sorunlardan daha çarpıcı olanı ise
  - elektrik altyapısının birçok okulda düzenlenmeden
  - projenin uygulandığı gerçeği öğretmenlerin karşılaştığı sorunlarda açıkça görülmektedir.
- Bu nedenle, bir yıla yakın bir zamandır, etkileşimli tahtalar kurulu çoğu okulda
  - **elektrik altyapısının uygun olmadığı gerekçesiyle etkileşimli tahtalar hiç kullanılamamıştır.**
- Bu durum, **projenin planlama** ya da **uygulama kısmıyla ilgili çeşitli eksikliklerin olduğunu** göstermektedir.

- Öğretmenlerin ihtiyaçlarına bakıldığında ise Bilişim Teknolojileri Okuryazarlığının
  - öğretmenler ve öğrenciler açısından geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir.
- Özellikle öğrencilerin de bilişim teknolojilerini etkin kullanımı için iyi bir eğitimden geçmeleri gerektiği söylenebilir.
- Öğrencilerin genel olarak BİT araçları ile iç içe olmaları
  - onların BİT okuryazarlık düzeylerinin yeterli seviyede olduğu anlamına gelmemektedir.

- İhtiyaç durumu oluşturan bir diğer durum ise
  - “Hizmet-içi eğitimler ve bunların zaman ve kapsamıdır. “
- Kategorilerin içeriğine bakıldığında en sık tekrarlanan mesajlar
  - “e-içerik eksikliği”
  - “Hizmet-içi eğitimlerin süresinin ve **kapsamının** arttırılması gerekiyor.”

- FATİH Projesi kapsamında düzenlenen hizmet-içi eğitim etkinlikleri ISTE standartlarına göre değerlendirildiğinde
  - **hizmet-içi eğitimlerin öğretmenlerin mesleki gelişimlerine (BT okuryazarlığı alanında) katkı sağlamadığı görülmektedir.**
- Bu durum verilen hizmet-içi eğitimlerin
  - çok yüzeysel bir kapsamda kaldığını göstermektedir.

- FATİH Projesi kapsamında düzenlenen hizmet-içi eğitim etkinliklerinin ISTE Standartlarına göre mesleki gelişime katkıları “**cinsiyet, hizmet süresi**” değişkenlerine göre incelendiğinde ise
  - erkekler aldıkları hizmet-içi eğitimlerin mesleki gelişimlerine kadınlara göre daha çok katkısı olduğunu belirtmektedir.

- Hizmet süresi 11-15 yıl arasında olan öğretmenlerin aldıkları hizmet-içi eğitimler
  - ISTE Standartlarına göre mesleki gelişimlerine daha çok katkı sağlarken
- 26 yıl ve daha üstünde görev yapan öğretmenlerin ise
  - mesleki gelişimlerine katkısının daha düşük olduğu görülmektedir.

Teşekkürler

